

Szigeti Magyarság - Online

Island Hungarians - Newsletter - Online Version

2008. szeptember-október - September-October, 2008

MON AMUR...

Nem emlékszem már a dizőzők neveire, de Karádi Katalin biztosan egyike volt azoknak, akik bűgő hangon énekelték a nyári melegben a Széchenyi, vagy a Palatinusz strandfürdő hangszóróin keresztül a közönségnek a divatos slágereket és diákkoromban sokat dúdolgattam a tőlük tanult énekeket, hogy "Mon amur, mon amur, szívemben te vagy az úr..." "Zongorámon ott áll még a képed...", vagy "Tenger vizén fehér hajó", mert hát az ember szerelmes volt 17-18 éves korában és az említett slágerek nagyon megfeleltek a fiatalkori érzelmeknek és a hormonoknak. Természetesen azóta a világ nagyot változott, és ami ma már giccsnek tűnik, az én fiatalságom idején romance-nak számított, amit a mai fiatalok már nem nagyon ismernek.

A romantikus szerelem valószínűleg a legszebb, vagy bizonyos esetekben a legkinzóbb érzése emberi fajtánknak és mint ilyen, az irodalom legalaposabban megtárgyalt és feldolgozott témája, amely mint kollektív élmény a legkülönbözőbb formákban nyer kifejezést a művészetek terén. A szerelem megnemesíti az embert, naggyá teszi, felmagasztaló érzés, amelyről egyedül a nagy görög bölcsnek, Sokratesnek volt különbejáratú véleménye. Szerinte szerelmünk tárgyát, az imádott lényt szépnek, nemesnek, jónak, igézőnek tartjuk, ezért vágyódunk utána és az ember azután vágyódik, amiben hiányt szenved. Tehát éppen fordítva vannak a dolgok, azért vágyódom szerelmem után, mert a nemesség, a jóság, a szépség hiányzik belőlem. Viszont azt is tudjuk, hogy Sokrates nem törekedett arra, hogy saját igazát bizonyítsa, megelégedett azzal, ha ellenfelét zavarba hozta és bizonytalanságba ejtette.

Ha eltekintünk a szofisztikus érvelésektől, kétségtelen, a világirodalom számon tart nagy szerelmeket, nagy szerelmeseket és felmerülhet a kérdés, hogy ezek a nagy írók, költők, mint Catallus, Dante, Petrarca, Byron, Puskin, Petőfi, Ady és még sokan mások, ezek valahogy másképp és mélyebben voltak szerelmesek, mint mi, átlag emberek?

Természetesen nem ugorhatunk ki bőrünkől és nem érezhetjük azt, amit mások éreznek, csak olvashatjuk érzelmeik leírását, lángoló soraikat és esetleg gyanakvóan kérdezzük, mennyire őszinték, mennyire igazak ezek a sorok? Valóban Catullus megbolondult-e Lesbia-ért, Dante égett-e a vágyódásban Beatrice után, miközben békés, polgári házasságban élt feleségével, vajon Petrarca szenvedett-e Lauráért és Ady tényleg betege volt Lédának? Nekem, talán Petőfi tűnik a legőszintébbnek Júlia iránti vallomásaiban és valahogy az az érzésem, hogy részben Deák Ferenc alantabb közölt levele tartalmaz sok-sok igazságot a költők nagy szerelmeivel kapcsolatban. Kétségtelen, hogy egy mélyebben gondolkodó ember, aki rimes versekben és prózában gyönyörűen tudja kifejezni magát, szebben, odaadóbban tud írni érzelmekről, mint egyéb földi halandó. Szándékosan írtam, hogy az érzelmekről tud írni és nem a saját érzelmeiről. Mert a vers, és a téma, valamint a kifejezések szépsége megkívánja, hogy rendkívülit alkossanak, így érzelmeik is sokkal szebb és magasztosabb színben, elegánsabb nívón kerülnek papírra, mint a mi egyszerű szerelmes leveleink, vagy szerelmi vallomásaink. Azonban, tudjuk, hogy a művészek, az írók, a költők, a zsenik is mennyire kicsinyesek tudnak lenni és nagyon sok vonalon semmivel sem különbek az átlag embernél. Így tehetségükkel, képzelőerejükkel le tudják festeni milyen az ideális, isteni szerelem, de kétséges, hogy egyéni életükben is úgy hatnak rájuk ezek az érzelmek, ahogyan azt írásaikban olvassuk?

Nem akarok illúzió-romboló lenni, de érdemes elolvasni Deák Ferenc levelét Vörösmarty Mihályhoz és azt hiszem a levél sok igazságot tartalmaz.

*Deák Ferenc - Vörösmarty Mihálynak
Kehidán. Július 6-án, 1826.*

(...) A legelső leányt, melynek külseje és társalkodása tetszető, hamar megszeretitek, mert

szerelmesek voltak már, minek előtte ötöt láttatok volna. Nem magát a leányt szeretitek, hanem egy képet, mely tüzes képzelődések leleménye, mely az asszonyi tökéletességek remekje, mely már az első szerelmes verset, (mert azon szoktátok leginkább kezdeni a költést) az első költői munkát lelkesítette, lankadó tüzeteket éleszt, s melyet Ti ideálnak neveztek. Ezen ideált vélitek azon szőke, vagy barna fürtű, kék vagy fekete szemű leánykában rejtezni, mely Titeket úgy elbájolt, hogy lelkitulajdonságait vizsgálni reá sem értek; és ha a leány is egy kicsint érzelő, vagy azt színlelni jól tudja, ha okosan tetszésekedő s eltalálja azon pillanatot, melyben lelkesedések a helicon tetejét legalább is tíz, tizenöt öllel meghaladta; akkor már imádjátok azon angyalt, mert azt csak szeretni, tisztelni, kevés volna előttetek; s ezen imádott tárgynak birtokában mennyországot reményletek. Az akadályok még inkább hevítik az indulatot; de ha egyszer ezek meggyőzve, a révpart elérve, s a leányka karjaitok között vagyon már; ha a testiség (mert Ti is gyakran csak gyarló emberek vagytok ám), az a durva testiség, melyről talán előbb nem is álmodoztatok, kielégített, vége a nagy lelkesedésnek, az ideal elrepül, s néha csak egy igen közönséges asszony mond félálmosan jó reggelt a tegnapi elragadtatásból bámulva ébredő férjének (...)

Deák Ferenc politikai tevékenységéért kapta a "haza bölcse" címet, de fenti soraiból látjuk, hogy a lélektanhoz is alaposan értett, holott ő még nem olvashatta Sigmund Freud műveit. Bölcességének az is bizonyítéka, hogy soha nem nősült meg és agglégény maradt.

Hazai Gábor